

Gör Jánosnak (EMF)

Dr. Almásy György ^(1984 őzi) 164

(1984 őzi)

Az állami elektronikus műszeripar kezdete.

1945 előtt állami elektronikus műszeripar gyakorlatilag nem létezett. Az ORION gyárban /Kremenczky János Rt./ saját célra készítettek elektronikus műszereket, mivel külföldről ilyeneket a háború miatt nem lehetett beszerezni. A gyár Tábori Róbert vezetésével saját maga állította elő a tömeggyártáshoz szükséges speciális mérőrendszert. Tábori erről a tevékenységről könyv alapjában is beszámolt. 1

A mérésekhez szükséges nagy pontosságú szingál szignál-generátorokat a G.R. precíziós szignálgenerátor alapján Tyczynszki Zsigmond vezetésével fejlesztették ki és néhány darabos sorozatban előállították. Tyczynszki Lengyelországból menekült, ahol a Groskovszki vezetésével működő állami, katonai jellegű elektronikus kutató intézetben dolgozott. Groskovszki a háború alatt Angliában tevékenykedett és ő dolgozta ki rendkívül rövid idő alatt a német mágneses aknákat leküzdésére szolgáló rádiótechnikai módszereket.

A felszabadulás után amikor még Budapesten harcok folytak az ORION igazgatója Forgács Vilmos, aki oroszul tudott, kapcsolatba lépett a szovjet parancsnokságokkal és a szovjet hadsereg részére telepes rádiókészülékeket gyártott az ORION gyár. Vállalkoztak továbbá egy komplett elektronikus műszerpark kidolgozására a jóvátételi programok keretében. Az ORION igazgatója Wohl Hugó foglalkozott a kereskedelmi, gazdasági kérdések megoldásával. Az ORION gyár ekkor már az Izzó leányvállalata volt és Wohl az Aschnernek egyik legjobb tanítványának tekinthető.

A jóvátételi műszerprogram koordinálásával az ORION-n belül Egri Imrét bízták meg, gyakorlatilag teljhatalommal. A Wohl igazgató is rendkívül nagy gondot fordított a program zavartalan lebonyolítására. A rendkívüli nagy nehézségek ellenére a fejlesztés és a gyártás előirt határidőre megtörtént.

A készülékeket amerikai eredetű vas elektron csövekkel kellett kidolgozni. A csöveket, részben eredeti amerikai csöveket, részben szovjet gyártmányú megfelelő típusokat a szovjet fél bocsátotta rendelkezésre. A passzív alkatrészek jelentős része az Egyesült Izzó árviz folytán víz alá került raktáraiból származott.

1946. február 16.-án léptem be az ORION-ba. Eredetileg csak a Budapesti Műszaki Egyetemen rendelkezésemre álló téli szabadságomat szerettem volna ott üzemi gyakorlat céljából eltölteni. A rám bízott feladatok rendkívüli érdekessége és a kollektívának vonzó munkahelyi légköre miatt műszaki egyetemi á adjunktusi állásomat feladva, végleges munkát vállaltam a cégnél.

Tyczynszki Zsigmond műszerfejlesztési osztályára kerültem és Berger mérnöktől a katódsugár oszcilloszkópok és tartozékai~~k~~ kutatását, fejlesztését vettem át. Bergert az akkor felállított műszergyártó egység vezetőjévé nevezték ki. A ferde előlapu kis oszcilloszkóp ekkor már kész volt. A műszert Berger és Blumentál^h fejlesztették ki. A fejlesztés alapjául egy RCA oszcilloszkóp szolgált, amely egyetlen szkóp volt az ORION-ban és az Egyesült Izzóban. A kor lelkesedésére jellemző, hogy sem Berger sem Blumenthal előzetesen elektronikus műszerfejlesztéssel nem foglalkoztak, mégis határidőre elkészítették a prototípust.

A mechanikai konstrukciót Blumenthal Lajos készítette, aki 1916-ban már mint technikus dolgozott egy darugyárban.

Családja elpusztult a háború alatt és minden energiáját a műszaki feladatok megoldására fordította. Kitűnő munkatárs volt, nagyszerű gyakorlati érzékkel, később az Állami Műszaki Főiskolát is elvégezte, mint villamosmérnök végzett.

A Tyczynszki Osztályán nagyszerű munkahelyi légkör alakult ki, Tyczynszki nemcsak kitűnő felkészült szakmai vezető volt, hanem kiváló vezetői tulajdonságokkal is rendelkezett, mindig emberi megértő magatartást tanúsított munkatársaival, mindig arra törekedett, hogy azok szakmai, emberi fejlődését elősegítse. Az inflációs kor rendkívüli gazdasági nehézségei közepette is olyan munkamorál volt a laboratóriumban, amely ma már ismeretlen. Ha a szükség úgy hozta mindenki zokszó nélkül vállalta a munkát túlórázást, éjszakázást. A prémium ezért a fél káposzta, dobozos gyufa, vagy más hasonló érték volt.

A katódsugár oszcilloszkópok közül először a 101-es típusú 5 MHz-es oszcilloszkóp fejlesztésével foglalkoztam. Mivel a család másik tagját a 99-es oszcilloszkópot az Egyesült Izzó Kutató laboratóriumában ~~fejlesztette~~ Dallos András fejlesztette Dr. Barta István vezetése alatt az ORION átküldött az Egyesült Izzó Kutató Intézetébe részben azért, hogy az oszcilloszkóp-család fejlesztése egy laboratóriumban történjék, részben azért, hogy átvegyem az említett laboratóriumban az ORION részére kidolgozás alatt álló műszereket.

Az elektron kapcsolót Rotter fejlesztette, aki egyuttal a Hold-radar tápegységének a felelőse is volt. Sajnos a kapcsolót később teljesen át kellett konstruálnom, mivel éppen a tápegysége nem volt kielégítő. A feladat nagyon nehéz volt, mert a fejlesztés kezdetén a Szovjetunió felé rögzíteni kellett nemcsak a műszaki paramétereket, hanem az alkatrész jegyzéket is, s ezen később nem lehetett változtatni.

Kb. 1 évet töltöttem az Egyesült Izzó Kutató Laboratóriumában, amelynek ebben az időben Dr. Bay Zoltán volt a vezetője. Rendkívül magas szintű tudományos, szellemi élet folyt a laboratóriumban, amely ma is megfelelne a világszintnek. Bay külön irodalom megfigyelő irodát tartott fenn, amelynek a vezetője Szigeti volt, akik később a Magyar Tudományos Akadémia tagja lett. Ennek a csoportnak minden tagja vagy Magyarországon, vagy külföldön pl. USA-ban egyetemi tanár lett. /Nagy Elemér, Bodó Zsolt, Takács /USA/ /. Ugyanez a csoport foglalkozott már akkor szilárdtest fizikai kutatással Bay megbízásából. A szombat délelőttöként tartott tudományos megbeszéléseken az Egyesült Izzó szempontjából jelentős témák kerültek megvitatásra és a vita után Bay gazdasági jellegű döntéseket is hozott. Pl. a téma kidolgozását programba kell venni stb. Olyan kérdések is felmerültek pl. mint az atomenergia békés alkalmazása, a katódsugárcső-ballon gyár létesítése, mint műszaki, gazdasági probléma. Természetesen tisztán tudományos jellegű kérdésekkel is foglalkoztunk. Bay egyidejűleg egyetemi tanár is volt a Budapesti Műszaki Egyetemen és az Atomfizikai Tanszéket vezette.